

॥३८॥३९॥४०॥ अंशः भागः ॥४१॥४२॥४३॥४४॥४५॥४६॥ निकारः अपकारः समाः वर्षाणि ॥४७॥ यः त्वंपार्थानां अर्थं अभीप्ससि स एष त्वं न शक्तः तदर्थं पहरायेत्यर्थः नापि सूतपुत्रादयः शक्ताः प्रपद्यस्व महाबाहुं कृष्णमक्लिष्टकारिणं ॥ प्रसन्नो हि सुखाय स्यादुभयोरेव केशवः ॥ ३८ ॥ सुहृदामर्थकामानां यो न तिष्ठति शासने ॥ प्राज्ञानां कृतविद्यानां स नरः शत्रुनंदनः ॥ ३९ ॥ न युद्धे तात कल्याणं न धर्मार्थौ कुतः सुखं ॥ न चापि विजयोनित्यं मायुद्धे चेत आधिथाः ॥ ४० ॥ भीष्मेण हि महाप्राज्ञपित्रा ते बाह्विकेन च ॥ दत्तोऽंशः पांडुत्राणां भेदाद्भीतैररिंदम ॥ ४१ ॥ तस्य चैतत्प्रदानस्य फलमद्यानुपश्यसि ॥ यद्गुंक्षेपृथिवीं कृत्स्नां शूरैर्निहतकंटकां ॥ ४२ ॥ प्रयच्छ पांडुपुत्राणां यथोचितमरिंदम ॥ यदीच्छसि सहामात्यो भोक्तुमर्थं प्रदीयतां ॥ ४३ ॥ अलमर्थं पृथिव्यास्ते सहामात्यस्य जीवितुं ॥ सुहृदां वचनेतिष्ठ नृपशः प्राप्स्यसि भारत ॥ ४४ ॥ श्रीमद्विराट्मवद्विस्तेर्बुद्धिमद्विजितेन्द्रियैः ॥ पांडवैर्विग्रहस्तात भ्रंशयेन्महतः सुखात् ॥ ४५ ॥ निगृह्य सुहृदामन्युं शाधिराज्यं यथोचितं ॥ स्वमंशं पांडुपुत्रेभ्यः प्रदाय भरतर्षभ ॥ ४६ ॥ अलमंगनिकारो यंत्रयोदश समाः कृतः ॥ शमयैनं महाप्राज्ञकामक्रोधसमेधितं ॥ ४७ ॥ न चैष शक्तः पार्थानां यस्त्वमर्थमभीप्ससि ॥ सूतपुत्रो दृढक्रोधो भ्राता दुःशासनश्च ते ॥ ४८ ॥ भीष्मेद्रोणे रूपे कर्णे भीमसेने धनं जये ॥ धृष्टद्युम्ने च संक्रुद्धे न स्युः सर्वाः प्रजाध्रुवं ॥ ४९ ॥ अमर्षवशमापन्नो माकुलं स्तात जीघनः ॥ एषा हि पृथिवी कृत्स्ना मागमत्त्वत्कृते वधं ॥ ५० ॥ यच्च त्वं मन्यसे मूढभीष्मद्रोणरूपादयः ॥ योत्स्यंते सर्वशक्त्येति नैतदद्योपपद्यते ॥ ५१ ॥ समं हिराज्यं प्रीतिश्च स्थानं हि विदितात्मनां ॥ पांडवेष्वथ युष्मासु धर्मस्त्वभ्यधिकस्ततः ॥ ५२ ॥ राजपिंडभयादेते यदि हास्यंति जीवितं ॥ न हि शक्यंति राजानं युधिष्ठिरमुदीक्षितुं ॥ ५३ ॥ न लोभादर्थसंपत्तिर्न राणामिह दृश्यते ॥ तदलं तात लोभेन प्रशाम्य भरतर्षभ ॥ ५४ ॥ इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि भगवद्वाक्यमनन्तरं ॥ ५५ ॥ वैशंपायन उवाच ॥ तत्तु वाक्यमनादृत्य सोऽर्थवन्मातृभाषितं ॥ पुनः प्रतस्थे संरंभात्सकाशमकृतात्मनां ॥ १ ॥ ततः सभायां निर्गम्य मंत्रयामास कौरवः ॥ सौवलेन मताक्षेण राज्ञा शकुनिना सह ॥ २ ॥ दुर्योधनस्य कर्णस्य शकुनेः सौवलस्य च ॥ दुःशासनचतुर्थानामिदमासीद्विचेष्टितं ॥ ३ ॥ पुरायमस्मान् गृह्णाति क्षिप्रकारी जनार्दनः ॥ सहितो धृतराष्ट्रेण राज्ञा शांतनवेन च ॥ ४ ॥ वयमेव हृषीकेशं निगृह्णीमवलादिव ॥ प्रसह्य पुरुषव्याघ्रमिन्द्रो वैरोचनि यथा ॥ ५ ॥ श्रुत्वा गृहीतं वाण्येयं पांडवा हतचेतसः ॥ निरुत्साहा भविष्यंति भग्नदंष्ट्रा इवोरगाः ॥ ६ ॥

॥४८॥४९॥ मागमत्तमामच्छतु ॥५०॥५१॥५२॥५३॥५४॥ इति उद्योगपर्वणे नैलकंठीये भारतभावे दीपे ऊनत्रिंशधिकशततमोऽध्यायः ॥ १२९ ॥ ॥५५॥ तत्त्विति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ वैरोचनिर्बलि ॥ ५ ॥ ६ ॥